

Аччыгый уонна орто бизнеска судаарыстыбаттан харчынан көмө ыларга уопсай тосхоллор

Аччыгый уонна орто бизнес сайдытыгар биһиги бырабыталыстыбабыт эрэ буолбакка бүтүн судаарыстыба болҕомтотун уураар. Ырынак үйэтигэр дойду экономикага бизнес сайдытыгтан быһаччы тутулуктаах. Бизнес идеяттан турар диір эбит буоллахпытына, баҕа санааны олоххо киллэрэр туһуттан кэккэ быһаарынылары ылынан, эппиэтинэскэ

бэлэм буолар наадалаах. Судаарыстыба мэкитиэлээх киһини төһө баҕарар өйүүр интэриэстээх, ол туһуттан дойду регионнарыгар араас таһымнаах өгөлөр оноһуллаллар. **Юридическай көмө** - бэйэ дьыалатын арыммыт дьонно быраап эйгэтигэр ханнык баҕарар ыйытыларыгар хоруйдуур консультациялар. Ол туһуттан олус элбэх

кииннэр, аһаҕас линиялар бааллар. Ону тэнэ, коррупцияны утары охсуһар кииннэр эмиэ бааллар. **Харчынан көмө** - судаарыстыба бүддьүөтүттэн төннөрүллүбэт үп тыырыллар. Бу көрүгү сана саҕалаан эрэр тэрилтэлэр күүскэ туһаныахтарын сөп. Харчынан көмөнү сиһилии ырытан көрүөбүт:

Предпринимателлэр тугу туһаналларый?

- **Предприниматель барыстара:**
- Бэйэ дьыалатын туһунан киэнник биллэри.
- Үбү кэмчилээһин. Саҕа бырайыагы харчы урунан эрэйдэмэккэ, тута олоххо киллэри.
- Эппиэтинэс. Эһиэхэ судаарыстыба харчыта эрэннилэр. Онон бырайыаккытын олоххо киллэриэхтээххитин мэкитиэлиир.
- Кирэдьиит хабалатыгтан мүлчү түһэбит. Кирэдьиит ыллаххытына, хас эмэ бүк үрдүк % төннөрүөххүтүн наада, оттон гран ыллаххытына судаарыстыба төннөрүллүбэт үбү биэрэр. Хас биірдии киһи гран ылар кыахтаах. Бэйэ дьыалата сайдарыгар судаарыстыбаттан үп көрүллэрин ситиһии, олус улахан болҕомтону эрэйэр, ол эрэн соруннааха, түптээх үктэл буолуон сөп.

Субсидия көрүгүнэрэ

- **Бырабыталыстыба аччыгый бизнес сайдарыгар анаан хас да бырагырааманы бигэргэтэн үлэли олоор:**
- Бэйэ дьыалатын сана тэринэр дьонно анаан - грант бэриллэр;
- Кирэдьиит % сабарга аналаах бырагыраамма ;
- Лизины сабыы. Маннайгы төлөбүр 30%, ол эрэн 1 000 000 солкуобайы куоһарбат;
- Үлэһиттэр квалификацияларын үрдэтигэр эбэтэр сана үлэһити үөрэхтээһингэ көрүллэр үп сорботун уйунар;
- Тыа хаһаайыстыбатыгар үлэлиэн баҕалаахтары өйөөһүн;
- Онорон таһаарааччылар тас дойдулартан партнердары көрдүүлэригэр көмө. Судаарыстыба экспортка болҕомтотун уураар;
- Бизнес сайдытытын кииннэрин босхо оборудованиенан хааччыйар;
- Отчуотутэйиччи олонортиердии систиэмэтэ (аутсорсинг). Бу испиһэк олус киэн, онон хас биірдии предприниматель бэйэтигэр сөптөөх өгөнү талан үлэтин саҕалыан сөп. Саамай сүрүнэ, хара маннайгыттан туохха уонна төһө үп тутулуохтаағын эрдэттэн ааҕар ордук.

Гранна бэриллибит харчыны туохха туһаайааха сөбүй?

- Судаарыстыба структуралара грант ылбыт тэрилтэ счетун кыраҕытык кэтиир. Хас биірдии операцияны ааҕар-суоттуур.
 - Предприниматель харчыны бизнес-былааныгар ыйыллыбыт эрэ ыстатыйаларынан туттар бырааптаах.
 - **Ороскуот ыстатыйаларын манньк ыйар ордук:**
 - Оборудование атыылаһарга (манна 3 сыл устата туттуллубут оборудованиены атыылаһы кириэн сөп);
 - Дьэни-уоту куортамнааһын сууммата киірэр (грант 20%-ныгар диэри);
 - Анал бырагырааманы, патены эбэтэр, лицензияны ылыгыга туһуланар ;
 - Онорон таһаарарга туттар матырыяалы ыларга (грант 20%-ныгар диэри);
 - Үлэ миэстэтин хааччыйыы.
- Бырайыаккыт олоххо киірдеһинэ, ылбыт сууммагытын отчуоттуургут ирдэнэр, онон туох баар чектаргытын, квитанцияларгытын, дуоҕабардаргытын, счеттаргытын, накладнойдаргытын тиһэн иһиэххитин наада. Өскөтүн тыырыллыбыт үп сууматын толору отчуоттаабатааха, судаарыстыба уорганнара гранна бэриллибит сууманы төнүннэрэргэ модьуйуохтарын сөп.

- Судаарыстыба бастатан туран, социальной эппиэтинэстээх бырайыактары өйүүр:
 - Араас таһымнаах өгөлөрү оноруу;
 - Онорон таһаарыы;
 - Атыы-эргиэн.
 - **Судаарыстыба иккиһинэн өйүүр өрүттэрэ:**
 - Тыа хаһаайыстыбата;
 - Медицина;
 - Тутуу;
 - Туризм;
 - Инновационнай бизнес;
 - Үөрэхтээһин;
 - Ас-үөл эйгэтэ;
 - Естественнэй наука.
- Маныха бизнес былааны ымпыгар-чымпыгар диэри толкуйдаан ингэн-тонгон онорор эрэйиллэр.

Судаарыстыбаттан көрүллэр үп суумалара.

- Ханнык өгөҕө төһө үп көрүллүөхтээгин регион бэйэтэ быһаарар. **Манньк сууманы ылааха сөп:**
- 58 800 солкуобай – аччыгый бизнени саҕалыырга анаан (үлэтэ суоһунан учуокка турбут дьонно дьарыктаах буолуу киинэ биір сыллаағы босуобуйа быһытынан биэрэр);
- 500 000 солкуобайга диэри – бэйэ дьыалатын биір сылтан ордук кэмгэ үлэлэппит буоллаха бэриллэр;
- 1 000 000 солкуобайга диэри – бэйэ дьыалатын арынан үлэлэтэргэ уонна сайыннарага туһуланар (кирэдьиит льготнай ставкатын бырыһыанын сабар үп быһытынан бэриллэн сөп).
- 2 500 000 солкуобайга диэри – инновация сайдарыгар анаан (патент ылытыгар уо.а.);
- 10 000 000 солкуобайга диэри – оборудованиены сангардыы лизиныгар

туһуланар;

- 15 000 000 солкуобайга диэри (мантан үп суумата үрдээбэт, тэрилтэ сайдарыгар ытыллыбыт үбү төнүннэри) тэрилтэ рентабельнай буоларын хааччыйыы (манньк улахан суумманы ыларга судаарыстыба эрэйэр ирдэбиллэригэр барытыгар толору эппиэттээр ирдэнэр).
- Предприниматель быһытынан нолуок уорганнарыгар учуокка тура илик буоллааххытына, дьарыктаах буолуу кииниттэн грант ыларга биржаҕа учуокка тура буолуохтааххыт. Өскөтүн дьарыктаах буолуу киинэ биір сыл иһигэр сөп түбэһэр үлэ булан биэрбэтэһинэ биірде эһиэхэ грант бэриллэн сөп.
- Судаарыстыбаттан ылар харчыгыт 25% илиигитигэр баар буолуохтаах. **Грант быһытынан бэриллибит суумманы бэйэ сыалыгар ытар табыллыбат.** Ол туһуттан илиигитигэр баар суумма судаарыстыбаҕа мэкитэ буолуохтаах.

- Көрүллүбүт үп тэрилтэ счетугар сыл анаарын эбэтэр сыл устата ытыллар. Предприниматель ылбыт үбүн тута туохха бараабытын отчуоттаан иһэрэ эрэйиллэр. Бастаан утаа бизнес-план сметатыгар ыйыллыбатах ороскуота көрдөрүлүннэһинэ, предприниматель суут иннигэр эппиэттиир кутталлаах. Өскөтүн харчы ордор түгэнигэр судаарыстыбаҕа төннөрүллэр. **Грант суумматыттан 13% НДФЛ төлөнөр.**

Котировкалар

USD MOEX	57,85
EUR MOEX	68,78
Нефть	53,12